

Taloussosunnat

Naisvapautuksen perusedellytyksiä.

Kirj. Lily Braun.

Naimisissa oleva työläisnainen suorittaessaan joko käsillään tai aivoillaan työtä on kahdenlaatuista velvollisuudesta johtuvan rasituksen alainen. Hän ei ole kykenevä täyttämään kokonaisuudessaan kummankaan laadun velvollisuuksia. Ei olemassa oleva eikä mikään ehdotettavana oleva työnsuojelus voi todellisesti helpottaa työläisnaisen kohtaloa. Porvaristonainen ei myöskään voi antautua kutsuukseensa, jollei hänellä ole käytettävään runsaita välineitä. Tämän takia on välttämätöntä luoda laitoksia, jotka antaisivat kummallekin tilaisuuden työntekoon.

Tällaisena laitoksena ilmenee taloussosiuksunta. Sen ulkonaisen muodon kuvailen itselleni seuraavalla tavalla: Sarjassa rakennuksia, joiden keskellä on laaja sievästi istutettu puisto, löytyy 50—60 asumusta. — kaikki ilman keittoita; ainoastaan pienemmässä rakennuksessa löytyy kaasukeittiö, jota voidaan käyttää sairastumistapauksissa tai lasten vaalimista koskeissa tarpeissa. 50—60 keittiön asemesta, joissa tavallisesti olisi yhtä suuri lukumäärä naisia työskentelemässä, rakennetaan ensimmäiseen kerrokseen yksi keuhkukeittiö, joka on varustettu kaikilla uudenaikaisilla, työtä säästävillä välineillä. Onhan nyttemmin jo olemassa sellaisia koneita, joilla puhdistetaan ja kuivataan kolmessa minuutissa kolme tusinaa lautasia ja kuppeja! Lähistöllä löytyvät varastohuone ja pesutupa myöskin omin avuin toimivine koneineen: aivan lähellä on ruokahuone, joka samaan aikaan voi olla kokouspaikkana, ja päivällä — lasten leikkihuoneena. Ruokahuoneeseen liittyy pienoinen lukuhuone. Koko talous on kokoneen emän-

si, niin täytyi ensin riisua päällysvatteet pois ja kengät pois ja loista, jotka ne lahtarit siten viivät. Evertillä oli uudet sarkahousut ja uusi 59 markan maksava villapaita, hyvä takki ja kengät sekä kello, jotka ne roistot saalikseen ottivat. Mutta ehkä se on kosto niillekin jotka niin monta onnellista kotia hävittivät ja on ehkä yhtä raskas niille kuin nyt meillä, sillä "KOSTO ELÄÄ!" Evert sairastui tammikuun 20 p. 1917, sydän- ja hermotautilta viisi kuukautta. Ja sitten kun punakaarti perustettiin, niin oli vielä niin heikko ettei jaksanut mennä rintamalle, niin hänet määrättiin matkalupalappujen kirjottajaksi, jota hän teki niin kauan kunnes vangittiin ja mestattiin. Asetta hänellä ei ole ollut koskaan, josta voitte nähdä kuinka SUURI RIKOLINEN hän oli. Mutta kun Karhulan herrat olivat niin verenhimoisia, ne luulivat sillä tyydyttävän. Täytyy vielä ilmoittaa se ilosanoma, että olemme saaneet työväentalon haltuumme. Siellä oli tänä iltana ensimmäinen kansalaiskokous vankien armahdusta koskevasta asiasta. Vielä lisää että Edward Tani, mieheni siskon mies, myös mestattiin samassa joukossa ja hänelle ei jäänyt jälkeä kuin kahdeksan (8) lasta äidin kanssa.

Hyvästi ja vastaansta jään vartomaan. Hulda, Maire ja Mauno Alaturkia, Kymi, Karhula, Mollotsammäki.

nöitsijän hoidossa, jolle taloudenpito ilmenee kutsumuksena: hänen käskettävänä on vielä yksi tai kaksi apulaisemännöitsijää. Tämän henkilökunnan asunnot löytyvät myöskin siinä kerroksessa, jossa taloudelliset palvelukset toimitetaan; täällä on myöskin lastenhoitajan asunto, jonka lastenhoitajan, kuten kaikki muutkin, palkkaa koko asujamisto. Ruoka tarjotaan joko yhteisessä salissa tai, jos halutaan, toimitetaan se jokaiseen kerrokseen erikoisten nostokoneitten välityksellä. Lämmitystä hoitaa — keskuslämmityslaitos, joka on aiheuttanut, että 50 uunia on saanut vaihtua vhteen. Kun äidit ovat noissa, niin leikkivät lapset hoitajan valvonnan alaisena joko ruokasalissa tai puistossa, jossa löytyy välineitä voimistelua ja huvittelua varten kaiken ikäisille lapsille. Iltasin, kun äidit asettavat heidät nukkumaan, ja vanhemmat haluavat keskustella tai lukea naapureitensa kanssa, laskeutuvat kaikki alas yhteisiin huoneisiin, joissa he voivat huvitella ilman, että sitä varten tarvitsevat ostaa väkijoumia.

Tätä suunnitelmaa voidaan tietysti muuttaa ja kehittää mitä erilaisemmaksi. Jos se halutaan tehdä yksinkertaisemmaksi, niin voidaan esim. poistaa lukuhuone ja vielä nostokoneet; jolloin naisväen tulee itse hakea ruokansa. Jos taas halutaan sitä laajentaa, niin voidaan se tehdä esim. siihen suuntaan, että asunusten puhtaanapito myöskin keskitetään. Tätä tarkotusta varten on tietysti palkkattava muutamia sisäkköjä. Laittamalla sähkövalaistuksen, rakentamalla oivia huoneustoja kokouksia ja iltamia sekä m.s. varten voidaan kehittää alkuperäinen suunnitelma vieläkin laajemmaksi. Kaikki tämä vastaisi asukkaitten vaatimuksia, joilla — tämä on välttämätön ehto. — olisi lähipitän yhtäläiset tulot. Kaavan mukainen tasa-arvoisuus ei olisi sentähden enää tarpeellinen, ettei se esittäisi vaikeutta rakentaa vähemmän varakkaille pienempiä asumuksia tai vähentämään ruoka-annoksia yhdellä lautasella.

Koko tämä suunnitelma ei ole niin uusi, miltä se ulkoapäin näyttää. Se oma useita edelläkävijöitä. Palvelijain puutteen takia esim. Amerikassa sangen monet perheet elävät ravintoloissa ja täyshoitoloissa, joissa myöskin pitävät tapana ruokaila. Eräässä Chicagon esikaupungissa perusti muuan ryhmä perheitä yhdyskunnan, jossa taloutta hoidetaan yhdessä. Englannissa useat harjottavat kovaa agitatsionia tällaisten yhdyskuntien hyväksi. Äskettäin Manchesterissa perustettiin yhdyskunta tarkotuksella rakentaa eri paikkoihin kaupunkia suuremmissa keittoita, joista kukin perhe voisi saada hyvää ruokaa. Ja tällöin uudistusta toteuttaessa tuli puute ruuan laittajista. Yksityisiä työläisnaisia varten olevia taloja, joissa nämä yhdessä elävät ja ruokailevat, on jo useissa paikoissa Englantia. Berliinissä myöskin näytään rakentavan jotain tällaista. Mutta kaikki tällaiset laitokset saavat alkuperänsä miltei yksinomaan porvarillisista piireistä ja ovat määrättykin niitä varten.

Ensi katsannolta luonnollisesti näyttää, että työläisillä välineitten ollessa kovin vähäisiä taloussosiuksuntien rakentaminen ja ylläpitäminen olisi aivan mahdotonta. Nämä, jotka eivät koskaan olleet kykeneviä auttamaan

juuri ketään, saavat äkkiä tilaisuuden maksaa palkkaa emännöitsijälle, lasten kasvattajalle j.n.e.! Ja kuitenkin tämä kaikki on täydelleen mahdollista, koska ensiksi menot tulevat jaetuksi 50—80 perheen kesken ja toiseksi ostotukku kaupan, lämmityksen, säästeliäisyyden ja talouden järkipärisen hoitamisen avulla he tulevat vielä saamaan korvausta yltäkyllin.

Kaikki tämä on helposti voitettavaa vaikeutta. Paljoa vaikeampaa on ratkaista kysymys siitä, kuinka todellisuudessa nämä taloussosiuksunnat ovat toteutettavissa. Jo olemassaolevat kasarmitalot eivät niiksi kelpaa. Ne ovat ajotut, mitä asukkaiden varallisuuteen tulee, hyvin erilaisten kansaluokkien käytettäväksi; työläisiä varten on niissä annettu surkean pimeitä asuntoja takapihalla ja näitäkin asumuksia he tuskin aina kykenevät maksamaan. Niissä näyttyisi aivan mahdottomalta hyvin monien lisävälttämättömyksien rakentaminen ja tämän seurauksena olisi, että koko asia menisi pilalle. Mutta voi olla, että rakennuskeinottelijat, löydettyään käytännöllisesti soveltuvan tavan, rakentavat omalla vastuullaan taloja tällaisia taloussosiuksuntia varten? Porvarillisille piireille tämä ehdotus olisi edullinen syistä, jotka tulen vielä selvittämään; köyhälistön sitävastoin tulee lähteä totta tiettä. Ja tämä tie esiintyy hänelle rakennusosiuksuntien muodossa, joiden tarkotuksena ei ole voiton saanti, vaan talojen rakentaminen noudattaakseen yhteisen omistuksen periaatetta. Puhumattakaan enää uudistuksesta kotitalouden alalla, jonka toteuttaminen on mahdollinen ainoastaan erikoisesti sitävarten rakennetuissa taloissa, rakennusosiuksunnat toisivat niille työläisille, jotka ovat tilaisuudessa yhtymään näihin osallisiksi. huojennusta asumuksen puutteesta! Rakennusosiuksunnissa ja työvänsäästöpankeissa, jotka jo monissa paikoissa, m.m. suuremmissa kaupungeissa *) ovat ehtineet kehittää laajaksi toimintansa, ovat toverimme tilaisuudessa käyttämään edukseen kaikkia etuisuuksia, joita on tilaisuudessa omata omassa talossaan ilman omistamisen yhteydessä sattuvia tappioita, jotka nykyajan teollisuustyöväestölle ovat kaksinkertaisesti tuntuvia. Näitten rakennusosiuksuntien taloissa ovat asumukset sovelletut työväestön vaatimusten ja varojen mukaisesti. Ja vaikka nämä enemmän vastaavat terveydellisiä kuin myöskin muita vaatimuksia, niin silti tulevat ne halvemmiksi kuin samanlaiset asumukset yksityisten taloissa. Mutta vielä tärkeämpänä etuisuutena osiuksunnan jäsenelle ilmenee se, että, jos hän täsmällisesti täyttää kaikki velvollisuutensa, häneltä ei voida kieltää asumusta, samalla kun hän voi sitä haluten muuttaa siitä minä aikana tahansa pois. Talon yhteishaltijana on hän aina turvattu asumuksen suhteen ikäänkuin hän olisi sen yksityinen omistaja; hän ei ole sidottu paikkaansa ja voi vapaasti siirtyä pois, jos esim. sitä vaatii työpaikan muutos. Hänen ei myöskään tarvitse kärsiä asumuksensa vuokran kohoamisesta, joka niin painavasti vaikuttaa työläiseen ja joka tuntuu määrässä riistää työväenluokalta ne hedelmät, jotka se mahdollisesti on saanut an-

*) Tarkotetaan tietysti Saksan kaupunkeja—Suom. muisti.

ROYALIN HILDA

(Jatkoo)

— Minkäpä sille voi? —

— Pitäisi järjestyä. Naisten työolot ovat tosiaankin kurjat. Heitä riistetään äärettömästi, mutta sittenkään ei heillä ole siunna napista. Toiset odottavat miehensä menoa, toisilla kangastaa Suomi mielessä. Kaikki toivovat jotain pelastusta. Uskovat huonon asemansa jollain elämän muutoksella parantuvan; pitäen vain väliaikaisena pahana nykyistä olotilaansa. Eivätkä ymmärrä korjata asemaansa kaikista parhaalla keinolla: järjestyksellä!

— Eivät ne paikat juuri vaihtaa parane...

— Siinäpä se! Kapitalistiluokka osaa järjestyä. Mene sinne tai tänne, kaikkiäällä on sama vastassa. Kaikkiäällä kapitalistinen rautakorke polkee sinua, ellet järjesty!

— On täällä sentään paremmat olot kuin Suomessa maalaispalvelijoilla...

— Jotka jonkun kymmenen markan palkalla tekivät työtä vuoden umpeen. Niitä ei meidän sovi yhteen vertailla. Ha, ha! Taidatpa laskea vieläkin rahasi aina Suomen markkoiksi.... Laske enemmän paljoko rahalasi saat tavaroita, joita tarvitset, niin huomaat esim. miten oitkän ajan pitää työskennellä saadaksesi puvun päällesi ja kengät jalkaan.

— Keskustelut jatkuivat.

Meidän täytyi crota.

Hilda oli suruissaan, kun muuttin pois.

Oli pitkän aikaa, kun en kuulut hänestä mitään.

— Sittemmin sain tietää, että hän oli jättänyt sen vanhan Royalin ja mennyt — ties minne.

— Joskus vanhat tuttavat muistuvat erikoisemmin mieleen. Niinpä eräänä päivänä ajattelin Hilda.

— Minkähän hotellin palvelketta hän nyt mahtanee lakaista, riettiin.

— Eipä kummempaa, kun samana päivänä sain kuulla hänestä.

— Hilda kuollut!

Yksi "käsi" vähentynyt kapitalistien työarmeijasta... Säällitti.

Hänen unelmansa ja toiveensa oli tyhjiin rauennut. Kymmenen pitkän vuoden äärimmäinen ahkeruus ei auttanut mitään. — Mitäpä nyt tekee rahoillaan ja lotillaan, ajattelin. Et saanut ihmisparka koskaan nauttia elämästäsi. Tuskin koskaan onnen pisaroita tiellesi tipahti.

Kaikki iloisuus ja kauneus väistyi edestäsi. Kevät, kesä, kukat, nuoruus, ruoka ja hyvät puvut, rakkaus ja koti! Kaikki kulki ohitsesi tavottamatta sinua

Nyt olet mullassa.

— Miettikää: Kuinka monen ihmisen elämä menee samoin hukkaan —

Loppu.

karilla voimain ponnistuksilla käydyn työtaistelun jälkeen työpalkkansa kohoamisen avulla. Turvassa tällaisilta vaaroilta, rauhallisena ja riippumattomana on hän — herra talossaan ja tämän ohella on hänen sielussaan syntynyt ennakkoluuloista puhdas itsetietoisuus, että kaikista näistä etuisuuksista on hän velallinen itselleen ja tovereilleen.